

SENSE ENSENYAMENT, NO HI HA AUTONOMIA

Avui serà represa, a les Corts Constituents, la discussió de l'article 7 de l'Estatut de Catalunya, el qual afecta l'ensenyament.

El vot particular dels diputats d'Esquerra Republicana de Catalunya Lluhi i Xirau, després fet seu per la minoria catalana, defensava el dret de Catalunya a tenir la legislació exclusiva i l'execució directa en l'ensenyament en tots els seus graus i ordres, amb les garanties establertes a la Constitució i els serveis d'Instrucció Pública, Belles Arts, Museus, Arxius, Biblioteques i conservació de Monuments. La concessió de títols professionals que hagin de tenir validesa a tot el territori de la República correspondria a l'Estat, i els programes i ensenyaments haurien de satisfer els mínims assenyalats en la legislació general.

Aquestes són les facultats que Catalunya ha de tenir en matèria d'ensenyament, i tot el que sigui reduir aquestes facultats és negar el principi de l'autonomia i, dignament, no pot acceptar-se.

Enfront d'aquest criteri que Catalunya considera que ha de sostenir, el criteri votat pel poble català ara farà un any, la Comissió parlamentària d'Estatut havia deixat reduït l'article que afecta l'ensenyament, així: "La Generalitat podrà crear els centres d'ensenyament que estimi oportuns, salvant el que disposa l'article 59 de la Constitució o independentment de les institucions docents i culturals de l'Estat."

En aquest article, com es veu, s'autoritza la Generalitat, si vol, a crear el seu ensenyament, i l'Estat, que és absent en la lletra del text, continua amb totes les facultats i atribucions de fins ara, exercint el seu domini sobre Catalunya. Aquest sentit del que ha d'ésser l'ensenyament, nega l'essència de l'autonomia mateixa, i Catalunya no el pot admetre. Si s'aprova un article redactat així, voldria dir que hem de tornar a començar.

Després ha vingut l'esmena dels senyors Barnés i Esplà en nom de les minories radical-socialista i d'Acció Republicana, proposant unes modificacions a aquell text. Segons aquesta esmena, els centres d'ensenyament que la Generalitat podria "crear", els podria també "sostenir", "en tots els graus i ordres que estimés oportuns" i en el capítol d'Hisenda s'asseguraria la Generalitat dels mitjans econòmics suficients per a aquell sosteniment.

A més a més l'Estat reconeixria els certificats d'estudis i graus acadèmics atorgats per tots els centres d'ensenyament de la Generalitat—d'acord amb el pla d'estudis, proves i requisits fixats per l'Estat amb caràcter general—igual validesa i eficàcia (per a l'obtenció dels títols respectius) als que procedissin de les altres institucions de cultura de la República.

La Generalitat s'encarregaria, a més a més, dels serveis de Belles Arts, Museus, Biblioteques, Arxius i conservació de Monuments.

Si la Generalitat ho proposés—diu l'esmena Barnés-Esplà—el Govern de la República podria, no obstant, atorgar a la Universitat de Barcelona un règim d'autonomia. En tal cas aquesta s'organitzaria com a Universitat única, regida per un Patronat que oferís a les llengües i a les cultures castellana i catalana les garanties recíproques de convivència, en igualtat absoluta de drets per a professors i alumnes.

Aquest text ha estat modificat encara amb la fórmula convinguda dividint entre el Govern i la Comissió d'Estatut, posant que les proves i requisits que d'acord amb l'article 49 de la Constitució estableixi l'Estat per a l'expedició de títols, regiran amb caràcter general per a tots els alumnes procedents dels establiments de l'Estat i de la Generalitat.

No hi ha dubte que l'esmena Barnés-Esplà millora el text del dictamen de la Comissió—sense arribar a la concreció marcada en el text del vot particular Xirau-Lluhi després fet seu per la minoria catalana, però també és cert que la fórmula del Govern ho torna a espantillar, com és cert que un règim d'ensenyament emmotllat dins d'aquestes normes limitatives, no podria, tampoc, dignament admetre Catalunya sense tenir la sensació que tot el que diu la República, quan parla d'autonomia i de llibertat, és fantasia pura desmentida pels fets, i, traduït a la realitat una moxa a Catalunya.

Heus ací els termes en què està plantejat el debat. Avui es reprèn la discussió de l'Estatut pertocant l'article setè, que tracta de l'ensenyament. Els diputats catalans, que són a Madrid a mantenir el dret de Catalunya a la seva llibertat, compliran amb el seu deure.

QUE HEM DE FER!

Mai no serà tan oportú com en aquests moments de recordar aquelles paraules que Francesc Macià va dir un dia que també precedia una setmana "decisiva": "Jo procuro no emocionar-me gaire; reservo l'emoció per a quan calgui emocionar-se de veres." És verament malversar l'emoció de dedicar-la a la cançó enfadada de les fórmules i contrafórmules i rebaix de fórmules, amb la qual els parlamentaris espanyols maregen i fastiguen els representants de Catalunya. La fórmula de la cordialitat ja ha estat completament corroida pels acíds del particularisme espanyol. Els articles de l'Estatut aprovats estan plens de reserves i paranyes que demostren la clara voluntat de retenir la facilitat de fer-nos la guita. Ara ja es tracta de saber només si és possible que les Corts Constituents aprovin un Estatut apte.

El Govern català i els nostres representants ací i fora d'ací són qui ha de decidir sobre la possibilitat d'aprofitament de l'Estatut que a Madrid confeccionen. Mentrestant, amb aquella fredor que escua que precedeix els ardors dels combats, està bé que escatim quines línies de conducta a seguir se'ns presenten segons que l'Estatut sigui o no aprofitable. Si és aprofitable, caldrà, naturalment, aprofitar-lo. Però si no ho és, ¿què han de fer els representants de Catalunya? ¿I què hem de fer tots els catalans que vulguem ésser considerats com a persones?

Ja s'ha parlat, és clar, de si han d'anar-se'n els catalans del Parlament espanyol. És possible que una retirada

s'imposi; però cal que tots sapiguem que aquesta retirada no ha d'ésser, com altres, una simple protesta amb inflamment superbiós i desinflatment grotesc, sinó el començament d'una ofensiva. Una retirada a la manera camboniana, no solament seria intolerable, sinó que ni és imaginable després de les espontànies declaracions de disposició al sacrifici que han fet els dirigents més caracteritzats de la política catalana.

I ara ja sento la gent sense fe que em diu: "Què voldríeu, doncs? ¿Declarar la guerra? I com la sostindríeu? ¿Embarcaríeu el poble en una aventura que havia d'acabar en una catàstrofe?" Jo contesto: Sóc enemic de la guerra. Però l'home encadenat té l'obligació de trencar les cadenes si no pot aconseguir que les hi trenquin. Sostenir una guerra? Crear un fet sentimental que obligui els despotes a descobrir llur despotisme. Jo no embarco ningú. Demano que m'embarquin els qui porten la nau i tenen el deure de mantenir-la en el bon rumb "passi el que passi".

Alguns diputats espanyols han tingut la imprudència de comparar el cas de Catalunya amb el d'Irlanda. Potser ja és hora que tinguem la prudència de meditar en la diferència que hi ha, pel que fa a la lluita per la llibertat, entre la conducta de Catalunya i la d'Irlanda. Catalunya ha organitzat grans moviments de protesta: la Solidaritat, l'Assemblea de parlamentaris, el moviment cambonià de l'"autonomia, ara!". La cosa anava com una seda mentre es tractava d'inflar l'amenaça. Quan l'enemic, no do-

ES REUNEIX LA MINORIA PARLAMENTARIA CATALANA PER CANVIAR IMPRESSIONS ENTORN DE LES DIVERSES ESMENES PRESENTADES A LA QUESTIO DE L'ENSENYAMENT

L'anunci de la reunió de parlamentaris catalans, celebrada ahir a la Generalitat, havia desvetllat una expectació extraordinària. Evidentment, Catalunya es troba en un moment delicat i l'opinió pública no podia deixar de preveure en semblants circumstàncies l'adopció de determinades mesures per part dels nostres representants al Parlament, per tal d'obtenir les mínimes llibertats sol·licitades.

Ahir, doncs, va notar-se una inusitada expectació al propi Palau de la Generalitat, que cristal·litzà en formació de grups abundosos i compactes per la galeria gòtica, on poguérem sentir tota mena de comentaris a la situació política, amb relació a l'Estatut i al possible canvi de rumb de la minoria catalana.

El primer en arribar a la Generalitat fou el diputat senyor Puig i Ferrer, el qual, en ésser interrogat pels informadors, es negà a fer declaracions, girant la conversa al terreny particular.

El senyor Macià arribà a les quatre i cinc minuts, acompanyat del seu secretari polític, senyor Alavedra. Poc després arribà el diputat regionalista senyor Pere Rahola. En ésser inquirit perquè donés la seva opinió sobre l'abast de la reunió a celebrar, digué:

—L'edat dels profetes va acabar en l'Antic Testament. A més, mai no he tingut la vocació de profeta. Seguiren arribant més parlamentaris: Ventosa i Roig, Selves, Grau i Hurtado. Aquest somrigué amablement als periodistes i penetrà a l'avançat despatx de la Presidència sense dir una sola paraula respecte l'entrevista.

El senyor Abadal, que arribà pocs moments després, gairebé va convèncer els seus interrogadors: —¿Què voleu que us digui abans de començar la reunió?

Successivament anaren fent acte de presència altres parlamentaris, Sunyol i Garriga, Nicolau d'Oliver i Martí Esteve entraren junts, i passaren de llarg tot fent el distret.

Els senyors Ventura Gassol i Rafael Campalans coincidiren a la galeria gòtica i s'aturaren breus moments, parlant. Els informadors s'atansaren als interlocutors. El senyor Gassol esgrimí el mateix argument dels altres parlamentaris: que la reunió no havia començat i per tant era prematur apuntar tan sols els acords que s'havien de prendre si és que, en efecte, se n'havia de prendre algun concretament. El senyor Campalans intervingué:

—L'hora és greu, gravíssima. Ara anem a veure si la República és la que esperàvem, o bé és una enganyifa.

El senyor Lluhi, amb un gest, asse-

nyalà als periodistes que no hi havia res a fer, quant a declaracions. Penetrà ràpidament al despatx de la Presidència.

A les quatre i vint minuts, al despatx presidencial, sota la presidència del senyor Macià, quedaren reunits els parlamentaris que formen part de l'Esquerra Republicana de Catalunya. Els altres diputats—Nicolau, Sunyol, Hurtado, Abadal, Esteve i Rahola—es reuniren a l'avançat despatx. El canvi d'impressions previ obeïa a què calia aclarir alguns punts dels tractats en la reunió que tingué lloc ahir al matí, a la residència de la Casa dels Canonges, pels diputats d'Esquerra Republicana. Tant aquests, com els diputats integrants d'altres fraccions dintre la minoria catalana, es dedicaren a estudiar la fórmula del Govern, que és la presentada pel senyor Barnés, amb una modificació en allò que fa referència a la qüestió de finances.

A la poca estona de començada la reunió, arribà el cap de la minoria catalana, senyor Lluís Companys.

—¿Creieu que l'Estatut passa per un moment difícil?

—L'Estatut al Parlament passa per uns moments delicats, però no pas greus.

—Així, doncs, ¿us sembla que pot haver-hi una solució harmònica?—interrogà un repòrter.

—Es d'esperar que, en efecte, hi haurà una fórmula.

El senyor Companys no fou més explícit, penetrant seguidament al saló on se celebrava la reunió.

Tot seguit anaren arribant els senyors Palet i Barba, Bordes de la Cuesta, Lairet, Dolcet i Serra i Moret. El senyor Serra i Moret, a prec dels informadors, manifestà el següent:

—Tal com vosaltres suposeu en les reunions d'avui es parlarà de la fórmula presentada pel Govern a la qüestió de l'ensenyament, fórmula que en el si de la minoria catalana compta amb algunes simpaties. Personalment he de dir-vos que jo no en sóc partidari i que em decanto per l'esmena presentada pel senyor Campalans. Al Parlament topeu ara amb la viva oposició del senyor Fernando de los Ríos, en un punt concret de la qüestió. El ministre socialista no transigeix a què a la Universitat de Barcelona pugui cursar-se el doctorat, i que li sigui conferida la facultat d'estendre títols acadèmics. Això, segons el senyor De los Ríos, és de l'exclusiva competència de la Universitat de Madrid. Aquest criteri—prosseguí el senyor Serra Moret—em sembla francament absurd.

Quant als altres punts de l'Estatut, la cosa ja canvia totalment d'aspecte. Enlloc es veu un perill greu o una oposició remarcable. Per això m'inclino a creure que una vegada salvat el moment, més o menys difícil, que planteja la qüestió de l'ensenyament, l'Estatut serà virtualment aprovat.

En acabar els periodistes l'entrevista amb el senyor Serra i Moret, arribà el diputat tarragoní, senyor Ramon Nogués Bizet.

—A mi em sembla tot bé, —afirmà. Quan es va de bona fe per les dues parts, la solució no es fa esperar gaire.

Finalment, arribaren al Palau de la Generalitat els diputats senyors Humbert Torres, Ricard Palacín, Riera i Puig i Ferrer.

Aquests s'abstingueren de fer declaracions, al·legant que això implicava simple exhibicionisme, del qual n'és enemic declarat.

La reunió dels grups esmentats, va acabar a les cinc en punt. Després, tots els aplegats es traslladaren al Saló de Sessions, per tal de constituir el ple de la reunió, sota la presidència del senyor Francesc Macià, acompanyat del cap de la minoria, senyor Companys, i del senyor Campalans, que actuava de secretari, en absència del senyor Sbert.

D'aleshores ençà, les precaucions augmentaren. Fou absolutament prohibit l'accés al Palau dels Tarongers, la porta del qual estava custodiada per una parella de Moscos d'Ordrera.

(Segueix a la pàgina 5)

C. A. JORDANA

A. B.

SUD-AMERICA

Diversos fons de nequit irresolt agiten de fa temps l'emfebrada Amèrica llatina. Sánchez del Cerro sembla que ha trobat, a base dels fets de Trujillo, un salvavides més o menys tronat en l'anticomunisme. El Govern de Xile fa tentines per culpa de la pressió exterior i de la pròpia indecisió. Ibáñez n'ensuma el cadàver amb fruïció i ja prepara el seu estómac de hiena.

Torna a sorgir l'eterna qüestió del Chaco. Tornem a mirar el mapa i a veure la línia recta de la frontera il·lusòria que vol dividir la terra disputada que voregen el Paraguai i el Paraguai. Terra de prats, i uns quants fortins, i uns cossos d'exèrcit de quatre-cents soldats i quatre generals que juguen sagnantment al patriotisme, talment com si es tractés de dues velles i sobresaturades nacions d'Europa. Un any de conferències sota la presidència de nord-americans no ha pogut resoldre un problema que hauria d'ésser tan senzill, i ara a La Paz volen la guerra i a Asunción volen assumir responsabilitats catastròfiques.

El darrer telegrama que hem llegit sobre la revolució brasilera (ve de Nova York, passant per Londres) diu que, a conseqüència d'unes manifestacions d'estudiants, el president-dictador Vargas està disposat a abandonar el Poder. Verament ja seria hora que Vargas es posés a to amb la norma de les revoltes sud-americanes accelerant una mica la resolució del conflicte. Estem acostumats que les revolucions a Sud-Amèrica es resolguin de pressa en el fracàs o el triomf. Seria lamentable que els brasilers allarguessin massa el règim transitori d'aquesta revolució, destorbant així la tasca dels dictadors i els patriotes que ja voldrien preparar l'altra.

C. A. JORDANA

A. B.